

ítélete

A Kúria ítélete ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs

helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

I.

- [1] A Jászberényi Járásbíróság a 2014. december 3. napján tartott tárgyaláson meghozott és kihirdetett 6.B.773/2012/69. számú ítéletével I.rendű terhelten bűnösnek mondta ki 1 rendbeli lopás büntetében [2012. évi C. törvény (hatályos Btk.) 370. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) pont, (3) bekezdés ba) pont] és 3 rendbeli lopás vétségében [hatályos Btk. 370. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) pont].
- [2] Ezért őt - halmazati büntetésül, mint többszörös visszaesőt - 2 év 3 hónap börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre és 3 év közügyektől eltiltásra ítélte. Rendelkezett továbbá az előzetes fogvatartás beszámításáról, a feltételes szabadságra bocsáthatóságról, a polgári jogi igényekről és a bünygyi költségről.
- [3] A kétirányú fellebbezések alapján másodfokon eljáró Szolnoki Törvényszék a 2015. június 4. napján tartott tárgyaláson meghozott és kihirdetett 9.Bf.274/2015/7. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet megváltoztatta: a cselekményeket 3 rendbeli lopás büntetének [1978. évi IV. törvény (korábbi Btk.) 316. § (1) bekezdés, (2) bekezdés 2. fordulat d) pont, (4) bekezdés b) 1. pont] és 1 rendbeli lopás vétségének [korábbi Btk. 316. § (1) bekezdés, (2) bekezdés 2. fordulat d) pont] minősítette; a szabadságvesztés büntetést 3 év fegyházbüntetésre súlyosította; 20.000 forint vagyonelkobzást rendelt el; rendelkezett még a további előzetes fogvatartás beszámításáról, egy további lefoglalt bűnjelről, korrigálta két polgári jogi igény kapcsán a fizetendő kártérítés összegét és mindhárom polgári jogi igényt érintően az eljárási illeték összegét, egyebekben pedig helybenhagyta.

II.

- [4] A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a Jász-Nagykun Szolnok Megyei Főügyészség és a terhelten nyújtott be felülvizsgálati indítványt.
- [5] 1. A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Főügyészség 2.B.1371/2015/1. szám alatt a terhelten javára nyújtott be felülvizsgálati indítványt a Be. 416. § (1) bekezdésének d) pontját megjelölve: a súlyosítási tilalom megsértése miatt; tanácsulésen történő megváltoztatás mellett a törvénynek megfelelő határozat meghozatalával a szabadságvesztés büntetés lényeges enyhítése érdekében.
- [6] A megyei főügyészség indítványa szerint az elsőfokú ítélet ellen az

ügyész kizárólag azért fellebbezett a terhelt „terhére”, hogy a többszörös visszaesés folytán a szabadságvesztés végrehajtási fokozataként fegyház kerüljön meghatározásra. Ez azonban a Be. 354. § (2) bekezdése alapján nem tekinthető a terhelt terhére bejelentett olyan fellebbezésnek, amely miatt a szabadságvesztés büntetés tartama súlyosítható lett volna.

- [7] A Legfőbb Ügyészség a BF.140/2016. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt - egyetértőleg - fenntartotta. Indítványozta a támadott határozat tanácsülésen történő megváltoztatásával a fegyházban végrehajtandó szabadságvesztés tartamának - az elsőfokú bíróság által kiszabott - 2 év 3 hónapban történő megállapítását.
- [8] A terhelt és védője nem tett észrevételt a Legfőbb Ügyészség felülvizsgálati indítványára.
- [9] 2. A terhelt felülvizsgálati indítványt nyújtott be bűnösségének törvénysértő megállapítása miatt, és annak folytán - értelemszerűen - törvénysértő büntetés kiszabása miatt; hatályon kívül helyezés, és új eljárásra utasítás érdekében.
- [10] A terhelt indokai szerint ténylegesen három alkalommal történt a lopás elkövetése. Az első két alkalommal az elkövető **személy 1** és **személy 2** volt, akik dolog elleni erőszakot alkalmaztak. Ezt **személy 1** a másodfokú tárgyaláson tett tanúvallomásában beismerte, de azt a bíróság figyelmen kívül hagyta. Ő csak a harmadik alkalommal vett részt az elkövetésben, akkor azonban dolog elleni erőszak nem történt.
- [11] A Legfőbb Ügyészség a BF.632/2016/1. számú átiratában a terhelt felülvizsgálati indítványát a törvényben kizártnak találta. Rámutatott, hogy felülvizsgálati eljárásban az alapügyben megállapított tényállás az irányadó, s az nem támadható. A terhelt e tilalmat sértve az irányadó tényállás ellenében tett állítására alapította az indítványát, ami a törvényben kizárt.
- [12] A Legfőbb Ügyészség - miután feltétlen eljárási szabálysértést nem észlelt - a terhelt felülvizsgálati indítványának tanácsülésen történő elutasítását indítványozta.
- [13] A terhelt és a védő a Legfőbb Ügyészség átiratában foglalt indítványra nem tett észrevételt.

III.

- [14] 1. A Jász-Nagykún-Szolnok Megyei Főügyészség - Legfőbb Ügyészség által fenntartott - felülvizsgálati indítványa alapos.
- [15] A Kúria elsődlegesen azt vizsgálta, hogy az elsőfokú bíróság ítéletével szembeni ügyészi fellebbezés mire irányult.
- [16] Az ügyész azért fellebbezett, hogy a kiszabott szabadságvesztés büntetés végrehajtási fokozataként ne az elsőfokú bíróság által megállapított börtön [hatályos Btk. 37. § (2) bekezdés a) pont], hanem a terhelt többszörös visszaesői minősége miatt fegyház [hatályos Btk. 37. § (2) bekezdés b) pont ba) alpont] kerüljön

meghatározásra.

- [17] Az ügyész a fellebbezését a terhelt „terhére” irányulóként jelölte meg (elsőfokú bíróság 70. sorszámú irat).
- [18] A Be. 323. § (2) bekezdése értelmében a fellebbezőnek meg kell jelölnie, hogy a határozat mely rendelkezését sérelmezi, és a fellebbezés mire irányul; a fellebbezési ok téves megjelölése, vagy a fellebbezés egyébként téves volta miatt a fellebbezés érdemi elbírálását nem lehet megtagadni; az ügyésznek meg kell jelölnie azt is, ha a vádlott terhére fellebbez [354. § (2) bek.].
- [19] A zárójelben utalt törvényhely figyelemfelhívó jellegű, azt szolgálja, hogy az ügyész, illetőleg a fellebbezése miatt eljáró felülbíráló bíróság mely törvényhely alapján köteles értelmezni, illetőleg kontrollálni, hogy az ügyésznek a terhelt terhére bejelentett fellebbezése valóban a terhelt terhére irányul-e. Ez a kérdés nagy jelentőségű, ugyanis a felülbírálat egyik alapkérdése, hogy a felülbírálat során az első fokon kiszabott büntetés vagy alkalmazott intézkedés súlyosítható-e.
- [20] Az 1972. évi 26. törvényerejű rendelet 2. § (1) bekezdése 1973. január 1-től hatályosan először fogalmazta meg: „A bíróság a fél által előadott kérelmeket, nyilatkozatokat nem alakszerű megjelölésük, hanem tartalmuk szerint veszi figyelembe” [a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) eredetileg 3. § (1) bekezdésének 4. mondata, jelenleg a Pp. 3. §-a (2) bekezdésének 2. mondata]. A törvényerejű rendelet 2. §-ához fűzött indokolás 1. pontja szerint „Az az elv, hogy a bíróság a fél által előadott kérelmeket, nyilatkozatokat nem alakszerű megjelölésük, hanem tartalmuk szerint veszi figyelembe, az ítélkezési gyakorlatban érvényesült, azonban ezt jogszabály így nem mondja ki. A tervezet ezt a hiányt pótolja.”
- [21] A polgári bíróságok gyakorlata következetes [pl. a szerződéseket nem elnevezésük, hanem tartalmuk szerint kell elbírálni (EBH 2000.331.=BH 2000.550.); a jognyilatkozatokat nem elnevezésük, hanem tartalmuk szerint kell elbírálni (BH 1977.566.I. 1. mondat); a bíróság a fél által benyújtott beadványban előadott kérelmet tartalma szerint veszi figyelembe (BH1992. 113.)].
- [22] Ez a gyakorlat valamennyi jogterületen, így a büntetőeljárásban is azonosan érvényesül. Lényege, hogy a jognyilatkozatok (beadványok, indítványok, kérelmek stb.) – ezek közé tartoznak a jogorvoslatra irányuló indítványok is – a tartalmuk alapján értékelendők, és bírálandók el. Ezzel megfelelésben állapítja meg a Büntetőeljárás jog I-III. - Kommentár a gyakorlat számára, 2014. (a 2. pótlap lezárva: 2015. július 1., HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó, Budapest) című kiadvány is a Be. 354. §-ához a 7. pontban fűzötten, hogy „A fellebbezés egész tartalma alapján kell elbírálni, hogy a vádlott terhére jelentették-e be.”
- [23] Ezen elven túl az ítélkezési gyakorlat irányítására közzétett konkrét döntések is foglalkoztak a fellebbezés irányának kérdésével.
- [24] A BH 1997.170. számú döntés a következőket rögzítette: „az ügyész nemcsak a vádlott terhére, hanem a javára is fellebbezhet.

Egyébként olyan perorvoslattel is élhet, amelyben a vádlott számára kedvezőtlenebb döntést indítványoz, de a fellebbezés a súlyosítási tilalmat nem oldja fel (lásd: pl. BH 1987.272. és az BH 1994.655. sz. határozatokat). Az tehát, hogy az ügyész átiratában fellebbezéssel él, semmiképp nem értékelhető eleve a vádlott terhére bejelentett perorvoslatnak. A megyei bíróság utal e körben arra, hogy a Be. 241. § (2) bekezdése megadja a vádlott terhére bejelentett fellebbezés fogalmát és értelmezését, a Legfelsőbb Bíróság Büntető Kollégiumának 157. számú állásfoglalása pedig részletezi azt is, hogy mely ténylegesen hátrányos célzatú fellebbezések nem oldják fel a súlyosítási tilalmat. (Olyan jellegű változtatásokra vonatkozó indítványok ezek, amelyeket a másodfokú bíróság a vádlott javára bejelentett fellebbezés esetén is eszközölhet.)"

- [25] A hivatkozott döntésben utalt további döntések közül az egyik szerint „Ha az ügyész kizárólag az előzetes mentesítésben részesítés miatt fellebbez, ez a perorvoslat nem oldja fel a súlyosítási tilalmat” (BH 1987.272. I.), a másik szerint pedig „Az összbüntetés mértékének a súlyosítása végett bejelentett ügyészi fellebbezés elveszti a súlyosítási tilalmat feloldó hatását, ha a megyei főügyész a perorvoslatot akként módosítva tartja fenn, hogy az ítéletnek kizárólag a börtönfokozatnak fegyházra való súlyosítását indítványozza” (BH 1994.655.I.).
- [26] A Kúria a büntetőeljárásról szóló 1973. évi I. törvény (korábbi Be.) hatálya alatt hozott döntéseket a jelen szabályozási helyzetben is irányadónak tekinti - azzal, hogy a törvényhelyek szükségképpen változtak, ám a jelen ügyre kiható tartalmuk nem, valamint a BK 157. számú büntető kollégiumi állásfoglalás a 2/2007. BK vélemény II. pontja alapján már fenn nem tartott, miután azt a hatályos büntetőeljárási törvény „átvette”.
- [27] Ennélfogva a Be. 354. §-ának (2) bekezdése határozza meg, hogy milyen tartalmúnak kell lennie az ügyészi fellebbezésnek ahhoz, hogy azt a terhelt terhére irányulónak lehessen értékelni.
- [28] A vádlott terhére bejelentett fellebbezésnek azt kell tekinteni, ami a bűnösségének megállapítására, bűncselekményének súlyosabb minősítésére, a büntetésének súlyosítására, illetve a vele szemben büntetés helyett alkalmazott intézkedésnél súlyosabbnak a megállapítására, vagy az ilyen intézkedés helyett büntetés megállapítására irányul [Be. 354. § (2) bekezdés].
- [29] A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a Be. 416. § (1) bekezdésének d) pontja alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság határozatának meghozatalára a súlyosítási tilalom [354. és 355. §, 405. § (1) és (3) bek., 549. § (4) bek.] megsértésével került sor.
- [30] Az elsőfokú bíróság által felmentett vádlott bűnösségét megállapítani, a vádlott büntetését, illetve a büntetés helyett alkalmazott intézkedést súlyosítani csak akkor lehet, ha a terhére fellebbezést jelentettek be [Be. 354. § (1) bekezdés 1. mondat].
- [31] Az elsőfokú ítélet ellen az ügyész - miként már ismertetésre került

- kizárólag azért fellebbezett a terhelt „terhére súlyosításért”, hogy a többszörös visszaesés folytán a szabadságvesztés büntetés végrehajtási fokozataként fegyház kerüljön meghatározásra. Ez kétségtelenül a terhelt hátrányára irányuló fellebbezés volt, azonban a Be. 354. § (2) bekezdése alapján nem tekinthető a terhelt terhére bejelentett fellebbezésnek, vagyis olyan fellebbezésnek, amely feloldotta volna a súlyosítási tilalmat, ezen belül pedig olyannak, amely alapján a szabadságvesztés büntetés tartama súlyosítható lett volna. Ehhez képest a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által kiszabott szabadságvesztés büntetés tartamát az ún. súlyosítási tilalom megsértésével súlyosította.

- [32] A súlyosítási tilalom megsértése ún. feltétlen (másként: ún. abszolút) eljárási szabálysértés, amit nemcsak a rendes jogorvoslati eljárásban, de a felülvizsgálati eljárásban is orvosolni kell.

Az ügyészi indítvány elvi tartalma

- [33] A szabadságvesztés büntetés súlyosabb végrehajtási fokozatának meghatározására irányuló ügyészi fellebbezés nem a terhelt terhére irányul, és annak alapján a szabadságvesztés büntetés tartama nem súlyosítható.

A döntés elvi tartalma

- [34] I. A büntetőeljárásban előterjesztett indítványok - ezek közé tartoznak a jogorvoslatra irányulóak is - a tartalmuk alapján értékelendők, és bírálандóak el. II. A szabadságvesztés büntetés súlyosabb végrehajtási fokozatának meghatározására irányuló ügyészi fellebbezés a terhelt hátrányára, de a Be. 354. § (2) bekezdése értelmében nem a terhelt terhére irányul, ekként a súlyosítási tilalom beáll, és annak alapján a szabadságvesztés büntetés tartama sem súlyosítható.
- [35] 2. A terhelt felülvizsgálati indítványa a törvényben kizárt.
- [36] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amelynek csak a Be. 416. § (1) bekezdésében tételesen felsorolt okokból van helye.
- [37] Felülvizsgálati eljárásban a felülbírálat a jogerős határozatban megállapított, és nem támadható tényálláshoz [Be. 423. § (1) bekezdés] kötött. Felülvizsgálati eljárásban bizonyításnak sincs helye [Be. 419. § (1) bekezdés, 388. § (2) bekezdés]. A jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.
- [38] A tényállás irányadósága azt jelenti, hogy a felülvizsgálat során nemcsak maga a tényállás, hanem mindaz, ami a tényállás megállapításához vezetett, támadhatatlan. Ennek megfelelően a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható. Nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének, s ezen keresztül a bűnösség kérdésének, valamint a - minősítéssel

kapcsolatos, vagy más büntető anyagi jogi szabály sérelme nélkül - kiszabott büntetés, illetve annak mértéke vitatására.

- [39] A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontjának 1. fordulata alapján felülvizsgálatnak van helye, amennyiben a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki.
- [40] Ugyanakkor a terhelt ennek alátámasztására az irányadó tényállással szemben álló, azaz meg nem állapított, részéről önkényesen átírt tényállás alapján hozta föl az indokait, miszerint a cselekményt részben mások követték el, éspedig dolog elleni erőszakkal, míg a fennmaradt cselekményrész elkövetésében ugyan részt vett, de akkor dolog elleni erőszakot már nem alkalmaztak. A terhelt indítványa valójában az irányadó tényállást, illetve a bíróság mérlegelésének a helyességét támadta, a bizonyítékok mikénti értékelését vitatta, átértékelését célozta, és mindezen keresztül kifogásolta állított cselekményének a minősítését, ami a felülvizsgálati eljárásban kizárt.
- [41] Ezeket az indokokat a Kúria nem vizsgálhatta.
- [42] A terhelt állításaival szemben, az irányadó tényállás egyértelmű abban, hogy a felrótt cselekmény egészét a terhelt egymaga követte el, éspedig egyidejűleg, dolog elleni erőszak alkalmazásával (elsőfokú ítélet 3. oldal 4-5. bekezdés).

A terhelti indítvány elvi tartalma

- [43] A cselekményének törvénysértő minősítése folytán törvénysértő büntetést szabtak ki.

A döntés elvi tartalma

- [44] A felülvizsgálati indítvány a törvényben kizárt, mert a cselekmény minősítését az irányadó tényállás tilalmazott támadásán keresztül kifogásolta.

Záró rész

- [45] A kifejtettek értelmében a Kúria - a Be. 424. § (1) bekezdésének 1. fordulata alapján tanácsulésen, a Be. 420. § (1) bekezdése 1. mondatának 1. fordulata szerinti összetételben eljárva - a terhelt felülvizsgálati indítványának nem adott helyt, és azt mint a törvényben kizárt indítványt a Be. 421. § (2) bekezdése 1. mondatának 1. fordulata alapján elutasította.
- [46] A Kúria - miután további feltétlen eljárási szabálysértést nem észlelt - az ügyész felülvizsgálati indítványának helyt adott. A megtámadott határozatot megváltoztatta, és a törvénynek megfelelő határozatot hozott [Be. 427. § (1) bekezdés c) pont].
- [47] A Kúria az ún. súlyosítási tilalom megsértését azáltal korrigálta, hogy a terheltet - halmazati büntetésül [korábbi Btk. 85. § (1)-(3) bekezdés, 97. § (1) bekezdés 2. mondat 1. fordulat], mint többszörös visszaesőt (korábbi Btk. 137. § 16. pont) - az első fokon kiszabott tartamú szabadságvesztés büntetésre ítélte. Ugyanis a szabadságvesztés büntetés másodfokon nem eshetett felülbírálat alá.
- [48] A másodfokú bíróság helyesen jelölte meg, hogy a terhelttel szemben

halmazati büntetésül „4,5 év” (másodfokú ítélet 4. oldal 5. bekezdés), azaz 4 év 6 hónap szabadságvesztés volt kiszabható, és ennek a középértéke 2 év 4 hónap (másodfokú ítélet 4. oldal 8. bekezdés). Ugyanis a korábbi Btk. 83. § (2) bekezdése alapján határozott ideig tartó szabadságvesztés kiszabásakor a büntetési tétel középértéke irányadó; a középértéket akként kell megállapítani, hogy a büntetési tétel alsó határához [korábbi Btk. 40. § (2) bekezdés 1. fordulat: 2 hónap] a felső (4 év 6 hónap) és az alsó határ (2 hónap) közötti különbözet (4 év 4 hónap) felét (2 év 2 hónap) kell hozzáadni [korábbi Btk. 83. § (2) bekezdés] – ez pedig 2 hónap + 2 év 2 hónap –, vagyis: 2 év 4 hónap. Ennek levezetése kifogásolhatóan hiányzott a másodfokú ítéletből. A középérték kiszámításának szabályát – nem érdemi eltéréssel ugyan, de – tartalmazza a hatályos Btk. is, a számítás levezetése azonban továbbra sem mellőzhető.

- [49] A szabadságvesztés büntetés – amint ezt helyesen tartalmazza a másodfokú ítélet (4. oldal 9. bekezdés) – fegyházban hajtandó végre, merthogy a szabadságvesztés büntetés tartama két évnél is hosszabb, és a terhelt többszörös visszaeső [korábbi Btk. 42. § (3) bekezdés 1. fordulat].
- [50] A Kúria jelzi, hogy a másodfokú bíróság – miként a halmazati büntetésre és a többszörös visszaesésre – a közügyektől eltiltásra [korábbi Btk. 62. § (1) bekezdés, 63. § (1) bekezdés] és a terhelt feltételes szabadságra nem bocsáthatóságára [korábbi Btk. 47. § (4) bekezdés a) pont] vonatkozó korábbi Btk. törvényhelyeit elmulasztotta megjelölni.
- [51] A Kúria a megtámadott határozatot egyebekben hatályában fenntartotta (Be. 426. §).
- [52] Az ítélet elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. § (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. § (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a bíróság – a Be. 421. § (3) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén – az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2016. július 18.

. Molnár Gábor Miklós s.k. a tanács elnöke, Dr. Feleky István s.k. előadó bíró, Dr. Katona Sándor s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

Schulz Oszkárné
tisztviselő